

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Андрій КРАСНОЖОН

квітня 2024 року

ПРОГРАМА
ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ РІВНЕМ «БАКАЛАВР»
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(на основі ПЗСО та НРК5)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Конкурсний відбір (вступне випробування) на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі ПЗСО, НРК 5, проводиться відповідно до «Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» в 2024 році» у формі індивідуальної співбесіди абітурієнта з членами предметної атестаційної комісії з фаху.

Програму вступної індивідуальної усної співбесіди з української мови для абітурієнтів, що вступають на освітній ступінь бакалавра укладено відповідно до програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури (частина «Українська мова»), на основі чинних програм з української мови для закладів загальної середньої освіти. Матеріал програми враховує специфіку навчального предмету, спрямованого на формування мовної, мовленнєвої, соціокультурної, діяльнісної та комунікативної компетентностей.

Програма складається з пояснювальної записки та основної частини.

У пояснювальній записці визначено вимоги до рівня знань і вмінь вступників з дисципліни українська мова. В основній частині подано перелік розділів і тем для вступної співбесіди, а також список рекомендованої літератури.

Вступна співбесіда з української мови має на *мети* перевірити рівень мовної підготовки, а також рівень сформованості комунікативної компетентності вступників у предметній галузі – українська мова. Відповідно вступники повинні **знати**:

- основні відомості про фонетичну, лексичну та граматичну будову сучасної української літературної мови;
- мовленнєвознавчі поняття (текст, види мовленнєвої діяльності, різновиди мовленнєвого спілкування, стилі й типи мовлення);

Вступники повинні **вміти**:

- аналізувати мовні явища й факти, виконувати повний і частковий мовні розбори;
- знаходити і виправляти орфоепічні та орфографічні помилки;
- виконувати мовні завдання, виявляючи знання норм сучасної української літературної мови: фонетичні, орфоепічні, лексичні, фразеологічні, граматичні, орфографічні, пунктуаційні, стилістичні;
- працювати з текстом, комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування, дотримуючись норм українського етикету.

Повну відповідь з аналізом і формулюванням визначень здобувач дає усно.

Під час оцінювання відповіді вступника враховується:

- правильність і повнота відповіді;
- ступінь усвідомленості, розуміння вивченого;
- здатність практично реалізувати набуті знання;
- мовленнєве оформлення відповіді;

- рівень самостійності вступника під час усної відповіді. Відповідь вступника повинна бути зв'язним, логічно послідовним повідомленням, виявляти теоретичні знання з тієї чи іншої теми, вміння практично застосовувати правила, робити аргументовані висновки, наводити доречні приклади.

Програма вступної співбесіди

Розділ 1. Українська мова

Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

1. Звуки мови й звуки мовлення. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді й м'які, дзвінкі й глухі; вимова звуків, що позначаються буквами *г і з*.
2. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт (абетка, азбука). Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї* та *щ*.
3. Уподібнення приголосних звуків.
4. Склад. Наголос. Орфоепічний словник і словник наголосів. Вимова наголошених і ненаголошених голосних. Ненаголошені голосні [e], [u], [o] у коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом.
5. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Чергування [o] — [a], [e] — [i], [e] — [и]; [o],[e] з [i]; [e]—[o] після [ж],[ч], [ш]; [и], [і] після [ж], [ч],[ш], [шч] та [г], [к], [х] у коренях слів; [г], [к], [х] — [ж], [ч], [ш] — [з'], [ц'], [с'].
6. Основні випадки чергування *у — в, і — й, з — із — зі* (правила милозвучності).
7. Позначення на письмі ненаголошених голосних [e], [и] та (o) перед складом із наголошеним (у) у коренях слів.
8. Спрощення в групах приголосних.
9. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами *ь, і, є, ю, я*. Правила вживання м'якого знака.
10. Правила вживання апострофа. Правильна вимова та написання слів з апострофом.
11. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
12. Написання слів, що ввійшли в українську мову з інших мов (слова іншомовного походження): букви *и, і*; правопис м'якого знака й апострофа; подвоєння букв у загальних і власних назвах.

Лексикологія. Фразеологія

13. Лексичне значення слова. Однозначні й багатозначні слова. Використання багатозначних слів у прямому й переносному значеннях. Тлумачний словник.
14. Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми, пароніми.
15. Групи слів за їх походженням: власне українські й запозичені (іншомовного походження) слова.
16. Активна й пасивна лексика української мови: застарілі слова (архаїзми й історизми), неологізми.
17. Групи слів за вживанням: загальноновживані й стилістично забарвлені слова, діалектні, професійні слова й терміни, просторічні слова. Офіційно-ділова лексика.
18. Фразеологізми. Поняття про фразеологізм, його лексичне значення. Джерела українських фразеологізмів. Прислів'я, приказки, крилаті вирази, афоризми як різновиди фразеологізмів.

Будова слова. Словотвір. Орфографія

19. Основа слова (корінь, суфікс, префікс) і закінчення — значущі частини слова. Спільнокореневі слова й форми слова. Незмінні й змінні слова.
20. Написання префіксів *пре-, при-, прі-*.
21. Змінювання і творення слів. Твірне слово. Основні способи словотворення: префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний, складання основ (або слів), аббревіатури, перехід слів з однієї частини мови в іншу.
22. Зміни приголосних при творенні слів: іменників із суфіксом *-ин (а)* від прикметників на *-ський, -цький*; буквосполученням *-чн- (-ин-)*.
23. Зміни приголосних при творенні відносних прикметників із суфіксами *-ськ-, -цьк-, -зьк-* та іменників з суфіксами *-ств (о), -зтв (о), -цтв (о)*.
24. Складні слова. Сполучні *о, е* в складних словах.
25. Правопис складних слів разом і через дефіс, написання слів з *нів-*; правопис складноскорочених слів.

Морфологія. Орфографія

26. **Іменник** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники загальні й власні, конкретні та абстрактні. Збірні іменники.
27. Рід іменників. Число іменників. Іменники, що мають форми тільки однини або тільки множини.
28. Відмінки іменників. Кличний відмінок. Особливості написання іменників у кличному відмінку. Відмінювання іменників. Поділ іменників на відміни й групи.
29. Відмінювання іменників II відміни. Особливості відмінювання іменників чоловічого роду в родовому відмінку.
30. Незмінювані іменники. Рід незмінюваних іменників. Відмінювання іменників, що мають форму лише множини.
31. Правопис іменників. Велика буква і лапки у власних назвах. *Не* з іменниками. Правопис складних іменників.
32. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ, імен по батькові.
33. **Прикметник**: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
34. Групи прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні. Перехід прикметників з однієї групи в іншу.
35. Ступені порівняння якісних прикметників, творення їх.
36. Відмінювання прикметників. Повні і короткі форми прикметників. Прикметники твердої й м'якої груп.
37. Правопис прикметників. Букви *е, о, и* в прикметникових суфіксах *-ев-(-ев-), -ов-(-йов-, -ьов-), -ин-, -ін-, -ів-(-їв-) -ичн-, -ічн-*. Написання *не* з прикметниками. Написання *-н-* і *-нн-* у прикметниках. Написання складних прикметників разом і через дефіс.
38. **Числівник**: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробові, збірні) і порядкові. Числівники прості, складні й складені.

39. Відмінювання числівників. Буква *ь* на кінці числівників і перед закінченням у непрямих відмінках. Роздільне написання складених числівників. Узгодження числівників з іменниками.

40. **Займенник:** значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні; питальні й відносні; заперечні; означальні й неозначені. Відмінювання займенників усіх розрядів.

41. Правопис займенників. Приставний *н* у формах особових і вказівних займенників. Написання разом і через дефіс неозначених займенників. Правопис заперечних займенників. Написання займенників із прийменниками окремо.

42. **Дієслово:** значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: неозначена форма, особові форми, дієприкметник, дієприслівник, безособові форми на *-но*, *-то*.

43. Неозначена форма (інфінітив) та особові форми. Доконаний і недоконаний види дієслова. Часи дієслів. Теперішній час. Минулий час. Зміна дієслів у минулому часі. Майбутній час. Дієслова I і II дієвідмін. Дієвідмінювання дієслів теперішнього й майбутнього часу.

44. Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Творення дієслів умовного й наказового способів.

45. *Не* з дієсловами. Правопис *-ться*, *-шся* в кінці дієслів. Букви *е*, *и* в особових закінченнях дієслів I і II дієвідмін. Буква *ь* у дієсловах наказового способу.

46. **Дієприкметник** як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні й пасивні дієприкметники. Творення й відмінювання активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот.

47. Правопис суфіксів дієприкметників. *-Н-* у дієприкметниках та *-нн-* у прикметниках дієприкметникового походження. *Не* з дієприкметниками.

48. **Дієприслівник** як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид і час дієприслівників. Дієприслівники недоконаного й доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. *Не* з дієприслівниками.

49. **Прислівник**, значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників. Ступені порівняння прислівників.

50. Творення й правопис прислівників. Букви *-н-* та *-нн-* у прислівниках. *Не* і *ні* з прислівниками. *И* та *і* в кінці прислівників. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників окремо, разом і через дефіс.

51. **Прийменник** як службова частина мови. Прийменник як засіб зв'язку слів у словосполученні й реченні. Види прийменників за будовою. Непохідні і похідні прийменники. Написання похідних прийменників разом, окремо і через дефіс.

52. **Сполучник** як службова частина мови. Види сполучників за будовою, походженням. Використання сполучників у простому і складному реченнях:

сполучники сурядності й підрядності. Написання сполучників разом та окремо.

53. **Частка** як службова частина мови. Розряди часток за значенням. Правопис часток. *Не* і *ні* з різними частинами мови. Написання часток -бо, -но, -то, -от, -таки.

54. **Вигук** як особлива частина мови. Групи вигуків за значенням. Дефіс у вигуках. Кома і знак оклику при вигуках.

Синтаксис і пунктуація

55. **Словосполучення**. Будова й види словосполучень за способами вираження головного слова. Види зв'язку в словосполученні.

56. **Речення**. Двоскладне речення. Головні і другорядні члени речення. Тире між підметом і присудком.

57. Речення поширені і непоширені. Означення, додаток і обставини як другорядні члени речення. Прикладка як різновид означення. Види обставин (за значенням), способи їх вираження. Порівняльний зворот.

58. Односкладні прості речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, узагальнено-особові, неозначено-особові, безособові) і підмета (називні).

59. Повні й неповні речення. Незакінчені речення, їх стилістичні функції. Тире в неповних реченнях.

60. **Просте ускладнене речення**. Однорідні члени речення (із сполучниковим, безсполучниковим і змішаним зв'язком). Однорідні і неоднорідні означення. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Кома між однорідними членами речення. Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами.

61. Речення із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями). Звертання непоширені і поширені. Вставні слова (словосполучення, речення). Групи вставних слів і словосполучень за значенням. Розділові знаки при звертанні й вставних словах.

62. Речення з відокремленими членами. Відокремлені другорядні члени речення (також уточнювальні). Розділові знаки при відокремлених членах речення.

63. **Пряма й непряма мова**. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як спосіб передачі чужої мови. Діалог. Розділові знаки при прямій мові й діалозі.

64. **Складне речення**. Складносурядне речення, його будова й засоби зв'язку. Розділові знаки між частинами складносурядного речення.

65. Складнопідрядне речення, його будова й засоби зв'язку в ньому. Підрядні сполучники й сполучні слова в складнопідрядних реченнях. Основні види складнопідрядних речень: з означальними, з'ясувальними, обставинними підрядними частинами (способу дії й ступеня, порівняння, місця, часу, причини, наслідку, мети, умови, допусту). Складнопідрядне речення з кількома підрядними частинами. Розділові знаки між частинами складнопідрядного речення.

66. Безсполучникове складне речення. Сміслові відношення між частинами безсполучникового складного речення. Розділові знаки в безсполучникових реченнях.

67. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в складному реченні з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

68. **Текст** як одиниця мовлення й продукт мовленнєвої діяльності. Основні ознаки тексту. Будова тексту. Мікротема й абзац. Види й засоби міжфразного зв'язку. Тема, основна думка тексту, мікротема.

69. **Культура мовлення і спілкування.** Основні ознаки культури мовлення: змістовність, логічна послідовність, багатство мовних засобів, виразність, точність, доречність, правильність. Професійне спілкування. Діалог, монолог, полілог у професійному спілкуванні.

70. **Культура мовлення і стилістика.** Норми сучасної української літературної мови (орфоепічні, правописні, лексичні, морфологічні, синтаксичні, стилістичні) і дотримання їх у мовленнєвій практиці.

71. Стилї мовлення. Стилїстично нейтральна й стилїстично забарвлена лексика.

72. Типи мовлення: розповідь, опис, роздум.

73. Загальне уявлення про мовлення як діяльність; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), їх особливості. Різновиди мовленнєвого спілкування: усне й писемне, монологічне й діалогічне.

74. Риторика як наука про переконливе, впливове й ефективне мовлення. Публічний виступ.

Питання до співбесіди з української мови

1. Значення мови в житті суспільства. Українська мова - національна мова українського народу, одна з форм його національної культури.

2. Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови.

3. Поняття про звуковий склад. Звуки мови, їх класифікація.

4. Сучасні орфоепічні норми, їх суспільне значення. Вимова звуків і правопис.

5. Поняття про букву. Українська алфавіт. Співвідношення між буквами та звуками.

6. Слово як основна одиниця лексичної системи. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень слів.

7. Синоніми: поняття, значення, особливості використання в різних стилях мови.

8. Антоніми й омоніми в українській мові.

9. Активна й пасивна лексика.

10. Фразеологізми в мовленні. Багатозначність фразеологізмів.

11. Будова слова. Корінь, суфікс, префікс, закінчення - значущі частини слова.
12. Способи словотвору в українській мові.
13. Орфографічні норми. Орфограма. Орфографічне правило. Принципи української орфографії.
14. Уживання м'якого знака.
15. Уживання апострофа.
16. Чергування голосних. Типи чергувань. Чергування [О], [Е] з [І]; [Е], [О] після Ж, Ч, Ш, Й.
17. Найголовніші випадки чергування приголосних звуків.
18. Подвоєння букв на позначення подовження й збігу приголосних звуків.
19. Спрощення в групах приголосних і його відображення на письмі.
20. Вимова і правопис префіксів.
21. Правопис суфіксів.
22. Поняття про милозвучність мовлення. Засоби милозвучності українського мовлення. Чергування [У] - [В], [І] - [Й].
23. Уживання великої букви.
24. Написання слів разом, через дефіс, окремо.
25. Правопис НЕ, НІ з різними частинами мови.
26. Вимова і правопис слів іншомовного походження.
27. Іменник як частина мови. Загальне значення. Морфологічні ознаки. Синтаксична роль.
28. Характеристика іменників I відміни, їх відмінювання.
29. Відмінкові закінчення іменників II відміни.
30. Відмінювання іменників III і IV відмін.
31. Незмінювані іменники й аббревіатури.
32. Прикметник як частина мови. Групи прикметників за значенням. Утворення форм ступенів порівняння якісних прикметників.
33. Числівник як частина мови. Відмінювання й правопис числівників.
34. Займенник як частина мови. Розряди займенників. Відмінювання й правопис займенників.
35. Дієслово як частина мови. Дієслівні форми.
36. Види дієслова та творення видових форм.
37. Особливості дієприслівника й дієприкметника як форм дієслова. Дієприслівниковий і дієприкметниковий звороти.
38. Прислівник як частина мови. Творення й правопис прислівників.
39. Прийменник як службова частина мови. Уживання та правопис прийменників.
40. Сполучник як службова частина мови. Правопис сполучників.
41. Частка як службова частина мови. Правопис часток.
42. Вигук як особлива частина мови. Правопис вигуків.
43. Словосполучення як синтаксична одиниця. Типи підрядних зв'язків.
44. Речення як основна одиниця синтаксису. Просте й складне речення. Граматичні принципи їх розмежування.
45. Двоскладне й односкладне речення. Просте ускладнене речення.

46. Головні члени речення.
47. Другорядні члени речення.
48. Складне речення як синтаксична одиниця. Граматичні ознаки складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення.
49. Складносурядні речення, розділові знаки в них.
50. Складнопідрядні речення, розділові знаки в них.
51. Безсполучникові речення, розділові знаки в них.
52. Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті.
53. Поняття про стиль і стилістичну норму.
54. Функціональні стилі української літературної мови.
55. Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум.

Критерії оцінювання

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей абітурієнта
Недостатній (не рекомендовано до зарахування)	0 — 99 балів	Абітурієнт виявляє незнання більшої частини теоретичного й практичного матеріалу, не володіє термінологічною базою дисципліни, з окремих тем має фрагментарні знання, припускається істотних помилок у формулюванні наукових понять; допускає грубі помилки у відповідях, у виконанні практичних завдань.
Достатній (рекомендовано до зарахування)	100 — 200 балів	Абітурієнт належним чином володіє теоретичним матеріалом і термінологічною базою, але може припускатись незначних помилок у послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні, що істотно не перешкоджає розумінню; вміє узагальнювати й систематизувати вивчений матеріал, наводити приклади на підтвердження своїх думок, може застосовувати набуті знання і вміння у типових або дещо змінених ситуаціях, має стійкі практичні навички виконання завдання за зразком або самостійно.

Рекомендована література

1. Авраменко О. Українська самотужки. Київ, 2022. 96 с.
2. Данилевська О. Українська мова. Комплексне видання. ЗНО. Київ: Літера ЛТД, 2020. 368 с.
3. Жовтобрюх В. Ф., Паращич В. В. Повний курс української мови та літератури в тестах. Київ, 2019.
4. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: навч. посібник, Київ, 2011.
5. Козачук Г. О. Українська мова для абітурієнтів. Київ: Вища школа, 2007.
6. Новосьолова В. І., Шелехова Г. Т. Українська мова: збірник тестових завдань для підготовки до ДПА та ЗНО 2022. Харків: Видавничий дім Весна, 2021. 176 с.
7. Сучасна українська літературна мова/ За ред. А.П. Грищенка. Київ: Вища школа, 2002.
8. Сучасна українська літературна мова/ За ред. М.Я. Плющ. Київ: Вища школа, 1994.
9. Сучна українськм мова / За ред. О. Д. Пономарева. Київ: Либідь, 2005.
10. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 2019.
11. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови: посібник. Київ: Освіта, 2012.

Інформаційні ресурси

1. Лайфхаки з української мови. Підготовка до ЗНО. Навчальний курс. URL: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:Osvitoria_and_EdEra+lifehacks+101/about?fbclid=IwAR2S6gV79-nnA1odYUACQCpVyYr6G2LLkSqcdX5HVdTByLX-ttSCf7Nj6HI
2. Тренажер з правопису українсько мови. URL: <https://webpen.com.ua/>
3. Онлайн-курси на платформі Be Smart URL: <https://www.youtube.com/@besmart1241>